

**Wyrok z dnia 21 września 1995 r.
II URN 28/95**

Wyznaczenie kontrolnego badania lekarskiego osoby, której inwalidztwo trwa nieprzerwanie 10 lat jest dopuszczalne wówczas, jeżeli w uprzednim postępowaniu przed organem rentowym zostaną udowodnione okoliczności wskazujące na zmianę stanu inwalidztwa (§ 29 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 47, poz. 214 zm. Dz. U. z 1990 r., Nr 37, poz. 210.)

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 września 1995 r., sprawy z powództwa Romana K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w T. o dalsze prawo do renty inwalidzkiej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 8 stycznia 1992 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 31 maja 1991 r. [...] i stwierdził, że wnioskodawcy Romanowi K. w dalszym ciągu przysługuje prawo do renty inwalidzkiej wg trzeciej grupy inwalidów z tytułu wypadku przy pracy.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 11 marca 1972 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. przyznał wnioskodawcy Romanowi K. urodzonemu dnia 1 października 1938 r. rentę inwalidzką według III grupy w związku z wypadkiem przy pracy, jakiemu uległ w dniu 2 czerwca 1971 r. podejmując jej wypłatę od dnia 2 grudnia 1971 r., tj. od wyczerpania zasiłku chorobowego. Powyższe było wynikiem orzeczenia Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej d/s Inwalidztwa i Zatrudnienia [...] w K. z dnia 17 stycznia 1972 r. stwierdzającego inwalidztwo w tej grupie istniejące od daty wypadku.

W trakcie badań kontrolnych przeprowadzanych w latach 1973, 1975, 1976, 1978, 1979, 1981, 1982, 1984, 1986 i 1988 komisje lekarskie orzekały istnienie inwalidztwa trzeciej grupy w związku z tym wypadkiem przy pracy, zaś organ rentowy w oparciu o powyższe w dalszym ciągu wypłacał świadczenie rentowe.

W orzeczeniach z dnia 4 marca 1991 r. i 22 kwietnia 1991 r. odpowiednio Obwodowa i Wojewódzka Komisje Lekarskie d/s Inwalidztwa i Zatrudnienia w T. nie zaliczyły wnioskodawcy do żadnej z grup inwalidzkich stwierdzając, że rozpoznawany stan po złamaniu kompresyjnym kręgu Th-12 nie upośledza sprawności ruchowej, zaś organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w T. - decyzją z dnia 31 maja 1991 r. wstrzymał wypłatę renty inwalidzkiej.

Rozpoznając odwołanie wnioskodawcy, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie przeprowadził postępowanie dowodowe z opinii biegłych chirurga i internisty, którzy rozpoznali stan po złamaniu kręgu Th 12, obecnie nie dający podstaw do zaliczenia badanego do trzeciej grupy inwalidzkiej i wyrokiem z dnia 8 stycznia 1992 r. [...] oddalił odwołanie, zaś w uzasadnieniu sporządzonym na żądanie Sądu Najwyższego - art. 419 § 3 k.p.c. - ustalił na podstawie opinii biegłych, że wnioskodawca nie jest inwalidą w związku z wypadkiem przy pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości i zarzucając rażące naruszenie prawa, a to art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 144 ze zm.) oraz § 29 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 47, poz. 214 ze zm.), a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o jego uchylenie oraz uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. i orzeczenie, że wnioskodawcy w dalszym ciągu przysługuje prawo do renty inwalidzkiej z tytułu wypadku przy pracy według III grupy inwalidów.

W uzasadnieniu rewidujący podniósł, że Sąd Wojewódzki pominął przepis § 29 ust. 1 pkt 2 cytowanego rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych nie zezwalający na wyznaczanie kontrolnych badań lekarskich osób, których inwalidztwo trwa nieprzerwanie 10 lat licząc od daty jego powstania.

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona wobec trafności zarzutów w niej podniesionych.

Jest poza sporem, że wnioskodawca na skutek wypadku przy pracy, jakiemu uległ w dniu 2 czerwca 1971 r., został zaliczony do III grupy inwalidów orzeczeniem Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia [...] w K. z dnia 17 stycznia 1972 r. W cytowanym orzeczeniu wskazano, że inwalidztwo istnieje od dnia wypadku, tj. od 2 czerwca 1971 r. zaś kolejne badania kontrolne wyznaczone do 1991 roku potwierdzały istniejące inwalidztwo i jego związek z wypadkiem przy pracy.

Te okoliczności pozwalają na stwierdzenie, że kolejne skierowanie wnioskodawcy na badanie kontrolne w roku 1991, jak też badanie jego stanu zdrowia przed sądem rozpoznającym odwołanie, naruszało przepis § 29 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia...

Przepis ten formułuje zakaz wyznaczania kontrolnych badań lekarskich osób, których inwalidztwo trwa nieprzerwanie 10 lat licząc od dnia powstania inwalidztwa. W sytuacji więc, gdy wbrew temu zakazowi, poddano świadczeniobiorcę badaniu kontrolnemu, jego wynik nie może odnieść skutku w postaci wstrzymania prawa do renty inwalidzkiej.

W tym zakresie należy powołać stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 7 kwietnia 1994 r., II URN 8/94 (OSNIAPiUS 1994 z. 1 poz. 13), iż "wyniki badań kontrolnych komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia przeprowadzonych po upływie 10 lat, przez które trwało nieprzerwanie inwalidztwo, nie mogą stanowić podstawy do pozbawienia rencisty prawa do renty". W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że wymienione rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjal-

nych zostało wydane na podstawie delegacji z art. 25 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), który to przepis upoważnił Ministra do określenia szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa, w tym i trybu kierowania na badania przez komisje. Wobec więc zakazu przeprowadzania tych badań, niedopuszczalne jest kwestionowanie przez organ rentowy dalszego występowania inwalidztwa w ustalonej grupie.

Również w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 listopada 1987 r., II URN 259/87 (OSNCP 1989 z. 9 poz. 143) wydanego na tle powołanego przepisu przed jego zmianą dokonaną przepisem § 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 maja 1990 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badanie przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 37, poz. 210), Sąd Najwyższy stwierdził, że intencją § 29 ust. 1 jest ochrona inwalidów znajdujących się najczęściej w wieku podeszłym, którzy nie byli zdolni całkowicie lub częściowo do wykonywania zatrudnienia przez 15 lat (domniemanie istnienia inwalidztwa w dalszym ciągu).

Tak więc w rozpoznawanej sprawie brak było podstaw do kierowania wnioskodawcy na badania kontrolne, ich wyniki nie mają znaczenia prawnego i jako takie nie mogły powodować wydania przez organ rentowy decyzji wstrzymującej świadczenie.

Należy zauważyć, że przepis § 29 ust. 3 cyt. rozporządzenia dopuszcza możliwość przeprowadzania z urzędu badania kontrolnego inwalidy, jeżeli zostaną udowodnione okoliczności wskazujące na zmianę stanu inwalidztwa. Przed wyznaczeniem takiego badania kontrolnego, obowiązkiem organu rentowego jest przeprowadzanie postępowania dowodowego dla zbadania okoliczności, które mogłyby wskazywać na istotną zmianę (poprawę) stanu zdrowia świadczeniobiorcy. Jest to jednak odmienna sytuacja prawna, której zastosowanie wymaga zachowania wyżej wskazanego trybu i nie może ona przekreślać zasad wynikających z przepisu § 29 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

W tym stanie rzeczy skoro wyrok Sądu Wojewódzkiego rażąco narusza powołane przepisy, należało w uwzględnieniu rewizji nadzwyczajnej uchylić go, jak też poprzedzającą decyzję organu rentowego stwierdzając, iż wnioskodawcy w dalszym ciągu przysługuje prawo do renty inwalidzkiej z tytułu wypadku przy pracy, stosownie do art. 422 § 1 k.p.c.

Pozbawianie osoby zainteresowanej prawa do renty inwalidzkiej [...], narusza konstytucyjną zasadę państwa prawnego, podważając zaufanie obywateli do organów wymiaru sprawiedliwości, to zaś narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej i pozwala na uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej mimo upływu terminu - art. 421 § 2 k.p.c.

=====